



**MINISTRY OF HIGHER EDUCATION,  
SCIENCE AND INNOVATIONS OF THE  
REPUBLIC OF UZBEKISTAN**

**BUKHARA STATE UNIVERSITY**

**“ISSUES AND CHALLENGES OF MODERN  
LINGUISTICS IN NEW UZBEKISTAN:  
LINGUOCULTUROLOGICAL,  
PRAGMALINGUISTIC,  
NEUROPSYCHOLINGUISTIC AND  
LINGUOFOLKLORISTIC APPROACHES”**

**INTERNATIONAL SCIENTIFIC &  
THEORETICAL CONFERENCE**



**PKP|INDEX**

**BUKHARA -2024**



**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM,  
FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI**

**“YANGI O‘ZBEKISTON TILSHUNOSLIGIDA  
LINGVOKULTUROLOGIYA, PRAGMALINGVISTIKA,  
NEYROPSIXOLINGVISTIKA VA LINGVOFOLKLORISTIKA  
SOHALARINING DOLZARB MUAMMOLARI”**

*(Filologiya fanlari doktori, professor R.R. Boboqalonov tavalludining 65 yilligiga bag' ishlanadi)*

**XALQARO ILMIY-NAZARIY ANJUMAN  
MATERIALLAR TO‘PLAMI**

©Buxoro davlat universiteti  
©Fransuz filologiyasi kafedrası

**Buxoro-2024**

**UO'K 81'373**

**81.1-3**

**G 13**

**Yangi O'zbekiston tilshunosligida lingvokulturologiya, pragmalingvistika, neyropsixolingvistika va lingvofolkloristika sohalarining dolzarb muammolari (Filologiya fanlari doktori, professor R.R.Bobokalonov tavalludining 65 yilligiga bag'ishlanadi):** maqola va tezislar to'plami, to'plovchi hamda nashrga tayyorlovchilar: O.O.Bobokalonov, N.B.Kuldasheva, N.N.Abdullayeva; Buxoro; "Durdona" nashriyoti, 2024 yil, 856 bet.

**KBK 81.1-3**

❖ Filologiya fanlari doktori (DSc), professor **R.R. Bobokalonov** umumiy tahriri asosida

**Bosh muharrir:**

O.O. Bobokalonov, f.f.f.d. (PhD), dotsent

**Mas'ul muharrirlar:**

M.H.Xamidova, f.f.f.d. (PhD), dotsent

M.M.Jo'rayeva, f.f.f.d. (PhD), dotsent

D.B.Narzullayeva, Fransuz filologiyasi kafedrasida tadqiqotchisi

**Texnik muharrirlar:**

B.Q.Akramov, Fransuz filologiyasi kafedrasida tadqiqotchisi

R.O.Bobokalonov, Fakultetlararo chet tillar kafedrasida tadqiqotchisi

S.T.Temirov, Fransuz filologiyasi kafedrasida ilmiy-texnik assistenti

**Tahririyat manzili:**

Buxoro davlat universiteti, M.Iqbol ko'chasi 11-uy

<b>Tashkiliy qo'mita manzili:</b>	<b>Tashkiliy qo'mita mas'uli:</b>
<b>Buxoro davlat universiteti</b> <b>Buxoro shahar</b> <b>M.Iqbol ko'chasi 11-uy.</b> <b>Tel: <a href="tel:+998652212914">(+998) 65 221-29-14</a></b> <b>Fax: <a href="tel:+9983652212707">8(365) 221-27-07</a></b> <b>Elektron pochta manzili:</b> <b><a href="mailto:buxdu_rektor@buxdu.uz">buxdu_rektor@buxdu.uz</a></b>	<b>Fransuz filologiyasi kafedrasida mudiri</b> <b>Bobokalonov Odilshoh Ostonovich</b> <b>Tel: <a href="tel:+998912423332">(+998) 91 242-33-32</a></b> <b><a href="tel:+998973043332">(+998) 97 304-33-32</a></b> <b>Telegram ID: <a href="https://t.me/OdilshohOstonovich">@OdilshohOstonovich</a></b> <b>Elektron pochta manzili:</b> <b><a href="mailto:o.o.bobokalonov@buxdu.uz">o.o.bobokalonov@buxdu.uz</a></b>

*O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2024 yil 20-martdagi 76-son farmoyishining 1-ilovasi "2024 yilda xalqaro miqyosida o'tkaziladigan ilmiy va ilmiy-texnik tadbirlar rejasi"ga ko'ra anjuman o'tkazildi va chop etildi*

**ISBN 978-9943-6197-4-6**





O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi Buxoro davlat universiteti tomonidan "Yangi O'zbekiston tilshunosligida lingvokulturologiya, pragmalingvistika, neyropsixolingvistika va lingvofolkloristika sohalarining dolzarb muammolari" mavzusidagi xalqaro ilmiy-nazariy anjuman 2024-yil 16-17-aprel kunlari o'tkazildi. Mazkur Xalqaro anjumanimizda Oliy o'quv yurtlari hamda ilmiy-tekshirish instituti olimlari, yetuk mutaxassislar, stajyor-tadqiqotchi-izlanuvchilar, talabalar, xorijiy mamlakat olimlari ishtirok etishdi.

Anjuman maqsadi tilshunoslik, lingvomadaniyatshunoslik, pragmalingvistika, neyropsixolingvistika va lingvofolkloristika sohalaridagi taniqli tadqiqotchilar va mutaxassislarni birlashtirgan yuqori darajadagi akademik almashinuvlar ta'minlashdan iborat.

### **Anjumanda muhokama qilingan yo'nalishlar va sohalar:**

#### **❖ TILSHUNOSLIK**

- ❖ Nazariy tilshunoslik
- ❖ Amaliy tilshunoslik
- ❖ Qiyosiy tilshunoslik
- ❖ Chog'ishtirma tilshunoslik
- ❖ Umumiy tilshunoslik
- ❖ Matn tilshunosligi
- ❖ Zamonaviy tilshunoslik
- ❖ Tarixiy tilshunoslik

#### **❖ ADABIYOTSHUNOSLIK**

- ❖ Lingvofolkloristika
- ❖ Lingvopoetika

#### **❖ TIL VA PEDAGOGIK TA'LIM**

- ❖ Pedagogika
- ❖ Didaktika

- ❖ Lingvomadaniyatshunoslik
- ❖ Psixolingvistika
- ❖ Neyrolingvistika
- ❖ Neyropsixolingvistika
- ❖ Pragmalingvistika
- ❖ Etnolingvistika
- ❖ Sotsiolingvistika
- ❖ Kognitiv lingvistika

- ❖ Lingvostilistika
- ❖ Narratologiya

- ❖ Metodologiya
- ❖ Metodika



## Ilmiy-nazariy anjuman quyidagi sho'balarda ish olib bordi:

### 1-SHO'BA. ZAMONAVIY TILSHUNOSLIK VA LINGVOMADANIYATSHUNOSLIK MASALALARI:

O'zbek va xorijiy tillar muhitida vujudga kelgan zamonaviy til yo'nalishlari, sintaktik va semantik rivojlanishlarni chuqur tahlil qilish hamda til va madaniyatni o'zida mujassamlashtiruvchi ilg'or tilshunoslikning dolzarb muammolari tadqiqi yoritiladi.

### 2-SHO'BA. NEYROPSIXOLINGVISTIKA VA PRAGMALINGVISTIKA DOIRASIDAGI ILMIY IZLANISHLAR:

Tilshunoslikning turli ijtimoiy-madaniy sharoitlarida tilning pragmatik qo'llanilishiga oid tadqiqotlar hamda Yangi O'zbekistonga xos bo'lgan lingvistik jihatlar va neyropsixologik faoliyati o'rtasidagi aloqalarni o'rganishga urg'u beriladi.

### 3-SHO'BA. ZAMONAVIY ADABIYOTSHUNOSLIK VA LINGVOFOLKLORISTIKA TADQIQOTLARI:

O'zbek xalq og'zaki ijodi va jahon folklorida ildiz otgan til an'alarini tekshirish, ayniqsa, og'zaki rivoyatlarga va lingvistik avlodlar avlodga o'tishga jihatlariga e'tibor qaratiladi.

### 4-SHO'BA. TIL VA TA'LIM:

Tilshunoslik, filologiya va barcha ta'lim sohalarida oldida turgan farqli va mushtarak ilmlarni tadqiq etishga asosiy urg'u beriladi.



MINISTRY OF HIGHER EDUCATION, SCIENCE AND INNOVATIONS OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN  
BUKHARA STATE UNIVERSITY  
FRENCH PHILOLOGY DEPARTMENT



“Issues and challenges of modern linguistics in new Uzbekistan: Linguoculturological, pragmalinguistic, neuropsycholinguistic and linguofolkloristic approaches”



INTERNATIONAL SCIENTIFIC & THEORETICAL CONFERENCE

April 16-17, 2024  
Bukhara

### Participating Higher Education Institutions countries

Uzbekistan, France, Great Britain, Russia, China, Cameroon, Germany, Italy, Spain, Belgium, South Korea, Kazakhstan, Tajikistan, Kyrgyzstan



## SUMMARY

\*\*\*\*\*

## MUNDARIJA

## СОДЕРЖАНИЕ

<i>Avant-propos   Foreword   Vorwort   Пролог   Prefazione</i> .....	12
<i>Khamidov Obidjon Khafizovich. Entre France et Ouzbékistan, perspective de la coopération dans l'enseignement supérieur</i> .....	17
<i>Rasulov T.H. La persévérance dans la connaissance et le dévouement à l'éducation ouvrent les portes de l'avenir avec sagesse et érudition</i> .....	21
<i>Ataboyev N.B. The pursuit of knowledge, dedication to teaching, and unwavering commitment to academic excellence define the legacy of Bobokalonov Ramazon Rajabovich</i> .....	22
<b>1-SHO'BA. ZAMONAVIY TILSHUNOSLIK VA LINGVOMADANIYATSHUNOSLIK MASALALARI</b> .....	<b>23</b>
<i>Alex Cormanski. Fondements linguistiques et culturels des jeux didactiques modernes</i> .....	24
<i>Bobokalonov O.O. Modern scientific research directions and perspectives of linguoculturology</i> .....	30
<i>Bobokalonov P.R. O'zbekcha-fransuzcha kanonik modeli so'z-gaplarning differentsiyasi</i> .....	39
<i>Bobokalonov R.R. &amp; Istamova G.I. Substansial tilshunoslikda sodda gap qurilishi talqini</i> .....	45
<i>Davletov K.K. Fransuz tilida "peur" konseptiga kiruvchi fe'llar</i> .....	51
<i>Egamberdiyev J.J. &amp; Egamberdiyeva I.A. Metaphor is a mirror of language, culture and spirituality</i> .....	56
<i>Fayzulloyev M.B. &amp; Raximov M.M. "Yo'l" konseptosferasining genezisi va rivoji</i> .....	64
<i>Khamidova M.H. Expression de métonymes dans des formes et des styles traditionnels</i> .....	68
<i>Hojiyeva G.S. &amp; Abduraximova M.D. The role of art terminology in Linguistics</i> .....	74
<i>Hojiyeva G.S. &amp; Shirinova G.L. Fransuz tilidagi iboralarning leksik-semantik xususiyatlari</i> .....	79
<i>Jo'rayeva M.M. &amp; Sodiqov M.S. Fransuz va o'zbek tillari leksik tejankorlik hamda ortiqchalik xususiyatlari</i> .....	83
<i>Jo'rayeva M.M. Fransuz gazeta sarlavhalarida intertekstuallik</i> .....	87
<i>Jo'rayeva M.M. &amp; Islomova S.Z. Fransuz gazeta sarlavhalarining asosiy turlari</i> .....	92
<i>Juraeva N.Sh. &amp; Akhmadova Sh.O. The phenomenon of taboo in French linguistics</i> .....	97
<i>Juraeva N.Sh. &amp; Khamidova O.H. The phenomenon of dysphemism in French linguistics</i> .....	102
<i>Juraeva N.Sh. &amp; Rakhmatova F.A. Semantic features of euphemisms in French</i> .....	108
<i>Kamolova S.J. Le caractère lexicque et sémantique des noms propres français</i> .....	112
<i>Koci B. &amp; Bobokalonov O.O. Les fondements et les évolutions de la linguistique française: perspectives historiques, géographiques et contemporaines</i> .....	118
<i>Ламуфова К. Трактовка категории побудительной модальности в разно-системных языках</i> .....	125
<i>Mamadaliev A. Exploring the role of language in shaping cultural identity: a linguoculturological perspective</i> .....	129
<i>Nakhracheva G.L. Verbal metaphors of pain in the Ob-Ugric languages</i> .....	137
<i>Narzoullaeva D.B. &amp; Fayzoullaeva M.I. Histoire de la recherche théolinguistique</i> .....	146
<i>Narzoullaeva D.B. &amp; Narzoullueva N.N. Développement de la théolinguistique en Occident</i> .....	150
<i>Nasimova F.S. Lexical-semantic characteristics of French culinary terms</i> .....	155
<i>Nasimova F. &amp; Ahmadov Q. Tilshunoslik yangi sohalariga oid dolzarb muammolar tahlili</i> .....	160
<i>Nasimova F.S. &amp; Haydarova N.J. Fransuz va o'zbek tillarida pazandachilik terminlari ishlatilishining leksik-semantik usullari</i> .....	164



<i>Nishonov P.P.</i> Rus va slavyan antroponimlarining milliy – madaniy qirralari.....	169
<i>Sanoqulov J.X.</i> Zamonaviy tilshunoslik multimadaniy muhitining fransuz nutqidagi ta’sir ko’lami.....	173
<i>Sanakulov H.Kh.</i> Évolution sémantique des termes psychologiques en français au cours des dernières décennies.....	181
<i>Sayfullayev B.N. &amp; Abdusalomova M.A.</i> O‘zbek va fransuz tillarida so‘roq gaplarning yasalishi va o‘zlashtirmalik xossalari.....	190
<i>Sayfullayev B.N. &amp; Isroilova X.N.</i> O‘zbek va fransuz tillari ot so‘z birikmali gap va o‘zlashtirmalik xossalari....	194
<i>Sayfullayeva R.R.</i> Milliy tilimizni yuksaltirish davri .....	199
<i>Sodiqov M.S.</i> Fransuz va o‘zbek tillarida tejamkorlik va ortiqchalikning ifodalanishi.....	204
<i>Tairova M.Kh. &amp; Hakimov B.S.</i> Caractéristiques sémantiques des termes pharmaceutiques en langues russe et français.....	208
<i>Teshaeva D.</i> Linguistic and cultural challenges in the field of linguoculturology in contemporary Uzbekistan.....	213
<i>To‘yboeva Sh. R. &amp; Normurotova F.O’.</i> Qiyosiy tillar kesimida ko‘plik kategoriyasining badiiy kontekstda namoyon bo‘lishi.....	216
<i>Turgunbaeva G.T.</i> Analyzing gastronomic tourism terms and conditions.....	222
<i>Умурзакова Ш.Г.</i> Направления современной лингвистики: язык и культура.....	228
<i>Usmonova N.S.</i> Fransuz an’alarida “Vodiy nilufari - le muguet de mai”ning madaniy-tarixiy timsoli.....	232
<i>Valieva N.Z</i> Linguocultureme as a fundamental concept in Linguoculturology (on the material of English, Russian and Uzbek languages).....	237
<i>Xolova Sh.D. &amp; Rahmatova M.H.</i> Salbiy emotiv frazemalar tarjimasida lingvomadaniy xususiyatlar.....	241
<i>Xusinova Sh.X.</i> Sociocultural significance and communicative function of nicknames in the English language...245	
<i>Yakubov J.A.</i> Ayollar nutqidagi “va’da berish” leksemasi tarjimada ifodalanishining funksional semantik xususiyatlari .....	250
<i>Yang Bai (Ян Бай)</i> Анализ национально-культурных особенностей фразеологизмов с компонентом-лошадью в китайском языке.....	255
<i>Yaxshiboev M.D.</i> Siyosiy lingvistikaning rivojlanish bosqichlari.....	261
<i>Zokirova D.M., Djumabaeva M.A. &amp; Salimova M.S.</i> Cognitive linguistics and Concept.....	266
<i>O‘rinboeva G.D.</i> Turli tizimli tillarda so‘z fonologik strukturasi xususiyatlari qiyosiy tadqiqi (ingliz va o‘zbek tillari misolida).....	273
<b>2-SHO‘BA. NEYROPSIXOLINGVISTIKA VA PRAGMALINGVISTIKA DOIRASIDAGI ILMIIY IZLANISHLAR.....</b>	<b>279</b>
<i>Akramov B.Q. &amp; Abdullayeva A.U.</i> Interprétation sociale du lexique français des marchés et des processus commerciaux.....	280
<i>Akramov B.Q. &amp; Muhidov A.Sh.</i> Caractéristiques étymologiques de la terminologie commerciale en français.....	287
<i>Adizova O.I. &amp; Gulyamova R.K.</i> Fransuz tilida “fidélité” (sadoqat) termini ishtirokidagi iboralarning leksik-semantik tahlili.....	294
<i>Adizova O.I. &amp; Rahmatova Z.M.</i> Fransuz tilida sifatlarning grammatik kategoriyalari.....	300
<i>Alimova S.S.</i> Murojaat shakli sifatida qo‘llaniluvchi turdosh otlarning pragmatik aspekti.....	305



<i>Asadov T.H.</i> Etnofrazemalar lingvokulturologiyaning obykti sifatida.....	309
<i>Asronova M.M.</i> The importance of determining the individuality of discourse or the topic area of discourse.....	316
<i>Axmedov Sh.I.</i> The emergence of the term neologism and its various forms.....	322
<i>Ахунжонова Х.А. &amp; Бурхонова Г.Г.</i> Особенности способов образования медицинских терминов на основе латинского языка.....	326
<i>Bobokalonov O.O., Suvonova M.G' &amp; Madiyorova Ch.Z.</i> Approche cognitive de la sémantique des termes psychologiques en français.....	334
<i>Bobokalonov R.O.</i> Pragmatic analysis of medical terminology in French and Uzbek languages.....	343
<i>Bobokalonov R.R.</i> Imo-ishora tizimi va tana tili modeli.....	352
<i>Bobokalonov R.R. &amp; Bobokalonov P.R.</i> Role of smiling in interpersonal relationships, smiling and laughter symptoms.....	360
<i>Bobokalonov R. &amp; Klimentova Z.</i> Neuropsycholinguistic problems of semantic-functionally formed speeches.....	368
<i>Bobokalonov R.R. &amp; Saidova O.S.</i> Neuropsycholinguistics: motivational competence in the prevention of stroke in charismatic individuals.....	375
<i>Ergasheva G.I. &amp; Mahmudova R.Z.</i> Neyrolingvistikaning jamiyatimiz taraqqiyotidagi tutgan o'rni.....	380
<i>Фарходова М.</i> Психолингвистическая характеристика основных особенностей французского дискурса моды.....	385
<i>Jabbarova M.X. &amp; Rahimova M.F.</i> Ayol obrazidagi paradigmatic munosabatlar.....	390
<i>Жунусова Ж.Н.</i> Современные двуязычные словари коммуникативной направленности в аспекте прагмалингвистики.....	396
<i>Jo'rayeva M. &amp; Baxtibayeva A.</i> Reklama matnlarining fransuz tilidan o'zbek tiliga tarjimasidagi jozibadorlik.....	401
<i>Kamolova S.J.</i> Utilisation des noms personnels et recherché intentionale du sens éponymique.....	405
<i>Narzoullaeva D.B. &amp; Sharipboyeva D.B.</i> Exploration des traductions du Coran: Étude scientifique, impact culturel et historique.....	410
<i>Nasimova F.S. &amp; G'aipova G.X.</i> Fransuz gastronomik terminosferasining o'ziga xos xususiyatlari.....	415
<i>Nasibboyeva M.</i> Extralinguistic factors of economic vocabulary development: linguistic and cultural aspect.....	420
<i>Rustamova F.I. &amp; Kuchimova K.Y.</i> Diskurs, nutq va astronomik terminlar talqini.....	426
<i>Ro'ziyev Y.B.</i> Nemis adabiy tilida o'zlashtirma nutq.....	431
<i>Sobirova D.R.</i> Functional-pragmatic characteristics and classification of advertising.....	435
<i>Xamidova M.H. &amp; O'ktamova G.X.</i> Fransuz tilida vaqt tushunchasining leksik ifodalanishi.....	441
<i>Хаятова Н.И. &amp; Бекмуродова С.Ш.</i> Характерные черты сленга: сленг в смс и грамматические средства выражения.....	445
<i>Xolova Sh.D. &amp; Mahmudova D.O.</i> Ijobiy emotiv frazemalar: komponentlar tarkibi va tahlili.....	456
<i>Shahabitdinova Sh.H. &amp; Davlatova H.U.</i> Muloqotda gender xususiyatlarining aks etishi.....	460
<b>3-SHO'BA. ZAMONAVIY ADABIYOTSHUNOSLIK VA LINGVOFOLKLORISTIKA TADQIQOTLARI</b> .....	465
<i>Abdullayeva N.N &amp; Yakubova A.O.</i> Caractéristiques nationales des proverbes français.....	466
<i>Абдуллаева Н. &amp; Мухамадова Г.</i> Французская культура: пословицы, с благополучия к искусству жизни.....	471
<i>Абдуллаева Н. &amp; Тешаева М.</i> Тематические сходства узбекских и французских пословиц.....	476

<i>Adizova O.I.</i> Fransuz folklorshunosligida bolalar o‘yinlarining o‘ziga xos xususiyati.....	481
<i>Adizova O.I. &amp; Jumaboyev Z.R.</i> Maqollar va ularning kelib chiqish tarixi.....	485
<i>Adizova O.I. &amp; Qodirova G.S.</i> Xalq epik janrida afsonalarning o‘rni.....	490
<i>Adizova O.I. &amp; Sharipova M.V.</i> Tarixiy va zamonaviy asarlarning yaratilish tarixi va til xususiyatlari.....	494
<i>Akramov B.Q. &amp; Zaripov J.A.</i> Caractéristiques linguistiques des terminologiques commerciaux français .....	499
<i>Arziqulova X.A. &amp; Kodirova D.M.</i> Muhabbati rad etilgan Fedra.....	505
<i>Bakaeva M.K. &amp; Salimova H.</i> Teodor Drayzerning “Amerika fojiasi” romanida ona obrazini yaratishda qo‘llangan uslubiy vositalar .....	510
<i>Bobokalonov O.O., Akhmatova N.A. &amp; Khayrullayeva S.A.</i> Représentation symbolique des phytonymes dans les titres des œuvres françaises en prose.....	514
<i>Haydarova N.</i> Baxtin qarashlarida interdiskursivlik kategoriyasining o‘ziga xos xususiyatlari.....	523
<i>Инамова М.Т.</i> Способы презентации фразеологического материала в процессе изучения английского языка студентами первого курса филологических факультетов.....	526
<i>Ikromova L. &amp; Rajabova Z.</i> Fransuz tilida maqol va matallarning asl hamda ko‘chma ma’nolarda ifodalanishi.....	534
<i>Jo‘rayeva M.M. &amp; Matyakubov O.Q.</i> Fransuz va o‘zbek ertaklarida naqlarning strukturasi «mumkinlik-shart» modallik kategoriyasining xususiyati.....	539
<i>Jo‘rayeva M.M. &amp; Zokirova M.B.</i> Yozma matbuotda sarlavhalarning roli va ahamiyati.....	547
<i>Juraeva M.M.</i> Représentations culturelles et symboliques des modalités dans les contes de fées français.....	553
<i>Karimova Z.U.</i> Do‘stlik konsepti bilan ifodalangan maqollarda moddiy talqini .....	562
<i>Latifova M.Y.</i> O‘zbek tilida erkin o‘xshatishlarning ayrim xususiyatlari .....	566
<i>Majidova L.B.</i> Phytonymes ensorcelés, plantes comme silhouettes littéraires dans les contes magiques.....	571
<i>Matyakubov O.Q.</i> Rôle des contes de fées sur différents sujets dans le développement spirituel des enfants.....	578
<i>Mirzoyeva Y.</i> “Haqiqatmi yoki badiiy to‘qima” yoxud qadim xalqlar yuksak madaniyati yo‘g‘rilgan asar.....	586
<i>Nuritdinova N.N. &amp; Sayfullayeva N.N.</i> O‘zbek xalqining chin do‘sti, tarjimon va shoir A. Faynbergning nazariy qarashlari .....	591
<i>Otajanova L.O.</i> Tarixiy koloritni ifodalashda allyuziyaning uslubiy figura sifatida tarjimada saqlanishi.....	596
<i>Ochilov N.S.</i> Oskar Uayld “Dorian Grey surati” asarining o‘zbek tarjimoni mahorati.....	600
<i>Ochilov U.S.</i> Exploring the magical elements in “Doctor Sleep” and “The Shining” by S.King.....	605
<i>Панченко Л.Н.</i> Лесная женщина Тянварпэква – персонаж мансийского фольклора.....	610
<i>Rasulova M.M.</i> Narrativa di “Oceano-mare” di Alessandro Baricco .....	619
<i>Rustamova F. &amp; Najmiddinova N.</i> Ertak xalq og‘zaki badiiy ijodining eng qadimiy namunasi.....	624
<i>Рузметова Г.</i> Порядок слов в предложении французской литературной сказки.....	628
<i>To‘yboeva Sh.R. &amp; Jo‘raqulova N.X.</i> Badiiy asarlar tarjimasida inversiyaning ifodalanishi .....	632
<i>Ульрих Т.М.</i> Этнографизм романа Ю.Н. Шестилова «откровения кралатого пастора».....	637
<i>Xayriddinova M.F.</i> Onore de Balzakning “Gorio ota” asarida “ota” obrazining berilishi .....	644
<i>Шаронов А. &amp; Шаронова Е.</i> Космология и философия эрзянского мифа о сотворении мира.....	650
<i>Шаронова Е., Савонина Н.</i> Эпико-героический образ в эрзянском эпосе «Масторава».....	663
<b>4-SHO‘BA. TIL VA TA’LIM</b> .....	<b>672</b>
<i>Abdirakhimova M.N.</i> Problems of speaking skills among students in English teaching and their solutions.....	673

<i>Akramov B. &amp; Abdurahimova M.</i> Fransuz tilshunosli tijorat terminoleksiyasi strukturaviy-semantik mohiyati.....	679
<i>Akramov B.Q. &amp; Raxmatov M.F.</i> Fransuz tilidagi tijorat terminologiyasining etimologik xususiyatlari.....	682
<i>Alimova M.</i> Contrastive analysis as the systematic study of non-related languages.....	686
<i>Bobokalonov O.O., Tilavov D.Y. &amp; Temirov S.T.</i> Défis et stratégies des locutions françaises et leur traduction d'après l'ouvrage de Pierre Guiraud.....	691
<i>Bobokalonov O.O., Bozorova D.Sh. &amp; Jumayeva Sh.S.</i> Didactique de l'enseignement des phytonymes dans différentes cultures.....	699
<i>Bobokalonov R.O.</i> Analyse lexico-sémantique des termes médicaux en français .....	712
<i>Farkhodova M.Y.</i> Cognitive analysis of the concept indefiniteness in the English and Uzbek languages.....	717
<i>Gofurova S. &amp; Mambetagiya A.</i> Increasing students' intercultural communication competence through English..	722
<i>Hojiyeva G.S. &amp; Izzatulloeva Z.K.</i> Xorijiy tillarni o'rganishda zamonaviy metodlar va interfaol o'yinlar roli....	727
<i>Hojiyeva G.S. &amp; Xamdamov T.D.</i> Frazologik birliklar Gi de Mopassan asarlari tarjimasida tadqiqi misolida.....	732
<i>Joo Deok &amp; Bobokalonov O.O.</i> Rôle des langues étrangères en Ouzbékistan, notamment pour le développement du tourisme à Boukhara.....	737
<i>Jo'rayeva M.M. &amp; Karimova S.B.</i> Xorijiy tillarni o'rgatishda og'zaki nutq ko'nikmalarini rivojlantirishning samarali usullari.....	745
<i>Jo'rayeva M.M. &amp; Abdullayeva S.I.</i> Fransuz gazeta sarlavhalarida leksik birliklar tarkibi va xususiyatlari.....	751
<i>Jumadullayeva G.F.</i> The role of educational cluster in teaching English.....	756
<i>Khabiroya Z.A.</i> Conducting ESP course through gamification.....	763
<i>Mamadjonov V.A.</i> La prise en compte des exigences de compétence européennes générales dans l'enseignement des langues étrangères.....	770
<i>Mbede Ambassa L.B.</i> Les nouvelles tendances méthodologiques dans l'enseignement des langues étrangères.....	774
<i>Messi T.J.</i> Développement des compétences langagières orales des apprenants ouzbeks: entre la compréhension et l'expression orales, cas spécifique de l'AFT.....	792
<i>Nasimova F.S. &amp; Haydarova N.J.</i> Milliy oshxona tushunchasi nazariy jihatdan.....	792
<i>Nematullaeva M.R.</i> Importance of Virtual Reality in English language teaching.....	806
<i>Nuritdinova N. &amp; Qalandarova R.</i> Chet tillarni o'qitishda zamonaviy ta'lim texnologiyalaridan foydalanish....	810
<i>Radjabov R.R.</i> Simplification de l'orthographe française.....	814
<i>Radjabov R. &amp; Ismatova G.</i> Fransuz badiiy asarlari o'zbek tili tarjimalarida evfemizmlar ifodalanishi.....	819
<i>Quziyev S.I.</i> Turizm talabalari uchun xorijiy tillarni o'qitishning zamonaviy shakllari.....	824
<i>Tairova M. &amp; Toshtonboeva M.</i> «Portfolio de langues» lors de l'enseignement d'une langue étrangère.....	827
<i>Teshaeva D.</i> Enhancing CALL for EAP (English for Academic Purposes) and ESP Students.....	832
<i>To'yboeva Sh.R.</i> Tarjima strategiyalarini o'rganish muammolari.....	835
<i>Xayatova N.I.</i> Fransuz tilini o'qitishda disleksiya va disgrafyaning o'rni.....	840
<i>Shokirova M.N.</i> Dynamique des habitudes linguistiques: comprendre la langue et l'écriture comme un art.....	844





## FRANSUZ GAZETA SARLAVHALARIDA LEKSIK BIRLIKLARNING TARKIBI VA XUSUSIYATLARI



 Bukhara, Uzbekistan

**Jo'rayeva Maqsuda Muhammadovna**


*f.f.f.d. (PhD), katta o'qituvchi*

*Fransuz filologiyasi kafedrası*

*Buxoro davlat universiteti*

✉ [m.m.jurayeva@buxdu.uz](mailto:m.m.jurayeva@buxdu.uz)

 <https://orcid.org/0000-0002-2464-237X>

 <https://scholar.google.com/citations?hl=fr&user=Y2dYUYQAAAAJ>

**Abdullayeva Sitora Ixtiyor qizi**

*Tarjima nazariyasi va amaliyoti (fransuz)*

*ta'lim yo'nalishi 4-bosqich talabasi*

*Fransuz filologiyasi kafedrası*

*Xorijiy tillar fakulteti*

*Buxoro davlat universiteti*

✉ [sitoraabdullayeva000@gmail.com](mailto:sitoraabdullayeva000@gmail.com)

**Annotatsiya:** Ushbu maqolada fransuz gazetalarining sarlavhalarida ishlatiladigan leksik birliklarning tarkibi va xususiyatlari o'rganiladi. Maqola fransuz tilida chop etilgan gazeta sarlavhalarining tanlanmasiga asoslangan. Tahlil natijalariga ko'ra, fransuz gazeta sarlavhalarida ko'pincha ot, sifat, fe'l va son kabi leksik birliklar qo'llaniladi. Shuningdek, sarlavhalarda qisqartmalar, abbreviaturalar va xorijiy so'zlar ham uchraydi.

**Kalit so'zlar:** fransuz tili, gazeta sarlavhalari, leksik tahlil, leksik birliklar, tilshunoslik.

**Аннотация:** В данной статье будет рассмотрен состав и особенности лексических единиц, используемых в заголовках французских газет. Исследование основано на подборке газетных заголовков, опубликованных на французском языке. Согласно результатам анализа, во французских газетных заголовках часто используются такие лексические единицы, как существительное, прилагательное, глагол и число. Также в названиях встречаются сокращения, аббревиатуры и иностранные слова.

**Ключевые слова:** французский язык, заголовки газет, лексический анализ, лексические единицы, лингвистика.

**Abstract:** This article explores the composition and characteristics of the lexical units used in the headlines of French newspapers. The study was based on a selection of newspaper headlines published in French. According to the results of the analysis, French newspaper headlines often use lexical units such as nouns, adjectives, verbs and numbers. Abbreviations, abbreviations, and foreign words also appear in the titles.

**Keywords:** French, newspaper headlines, lexical analysis, lexical units, linguistics.

## **Kirish.**

Gazeta sarlavhalari o'quvchilarni jalb qilish va maqolaning asosiy g'oyasini qisqa va lo'nda ifoda etishda muhim rol o'ynaydi. Sarlavhalar nafaqat maqolaning mavzusini, balki gazetaning uslubi va yo'nalishini ham aks ettiradi [1]. Fransuz tilidagi gazetalar uzoq tarixga ega bo'lib, ular fransuz madaniyati va jamiyatining ajralmas qismidir [2]. Ushbu maqolaning maqsadi fransuz gazeta sarlavhalarining leksik tarkibini o'rganish va tahlil qilishdan iborat.

Biz fransuz tilida chop etilgan "*Le Monde*", "*Le Figaro*" va "*Libération*" gazetalarining 2022-yil sonlaridan sarlavhalar tanlab oldik va ularning leksik tarkibiga ko'ra tahlil qilib, leksik birliklarni turkumlarga ajratdik. Shu bilan birga fransuz tilida gazeta sarlavhalarini o'rganishga bag'ishlangan ayrim ilmiy maqolalar va dissertatsiyalar ham ko'rib chiqdik [3], [4], [5].

Tahlil natijalariga ko'ra, fransuz gazeta sarlavhalarida quyidagi leksik birliklar ko'p uchraydi:

- *Otlar* (52%): "président", "gouvernement", "économie", "société" kabi so'zlar. Misol: "Le président annonce de nouvelles mesures pour l'économie" (Prezident iqtisodiyot uchun yangi choralarni e'lon qildi).

- *Sifatlar* (21%): "nouveau", "grand", "important", "national" kabi so'zlar. Misol: "Un grand projet national pour l'éducation" (Ta'lim uchun katta milliy loyiha).

- *Fe'llar* (18%): "annoncer", "décider", "proposer", "lancer" kabi so'zlar. Misol: "Le gouvernement décide de baisser les impôts" (Hukumat soliqlarni pasaytirishga qaror qildi).

- *Sonlar* (9%): Raqamlar, foizlar, sanalar. Misol: "Les prix augmentent de 3% en janvier" (Narxlar yanvarda 3% ga ko'tarildi).

Natijalar shuni ko'rsatadiki, fransuz gazeta sarlavhalarida asosan otlar va sifatlar ishlatiladi. Bu sarlavhalarning nominallik xususiyatiga ega ekanini bildiradi [6]. Otlar ko'pincha mavhum tushunchalarni ifodalaydi va siyosiy, iqtisodiy va ijtimoiy mavzularga ishora qiladi. Sifatlar esa sarlavhaga hissiy bo'yoq berish va o'quvchining e'tiborini tortishga xizmat qiladi.

Fe'llar ham sarlavhalarda muhim rol o'ynaydi, chunki ular harakatni bildiradi va dinamiklikni ta'minlaydi [7]. Ko'pincha "annoncer", "décider", "proposer" kabi fe'llar ishlatiladi, chunki ular yangiliklar va o'zgarishlarni ifodalaydi.

Raqamlar va foizlar sarlavhalarda aniqlikni ta'minlaydi va statistik ma'lumotlarni taqdim etadi. Ular asosan iqtisodiy va moliyaviy yangiliklarda uchraydi.

Ushbu ishimiz davomida sarlavhalarda qisqartmalar, abbreviaturalar va xorijiy so'zlar ham uchragani ma'lum bo'ldi. Masalan, "COVID-19", "ONU", "Brexit" kabi so'zlar ko'p ishlatiladi. Bu fransuz gazetalarining zamonaviy tendentsiyalarni aks ettirishga harakat qilishini ko'rsatadi.



***Sarlavhalarning sintaktik tuzilishi:*** Fransuz gazeta sarlavhalarining sintaktik tuzilishi ham ularning lingvistik xususiyatlarini belgilaydi. Ko‘pincha sarlavhalarda to‘liq bo‘lmagan gaplar, elliptik konstruktsiyalar va nominativ jumlarlar ishlatiladi [8]. Misol uchun, "Réforme des retraites: le gouvernement déterminé" (Pensiya islohotlari: hukumat qat‘iyatli) sarlavhasida fe‘l tushirib qoldirilgan. Bunday konstruktsiyalar sarlavhalarni qisqa va dinamik qilish imkonini beradi.

***Sarlavhalardagi stilistik vositalar:*** Fransuz gazeta sarlavhalarida stilistik vositalardan ham keng foydalaniladi. Metaforalar, metonimiyalar, o‘xshatishlar va boshqa adabiy san’atlar sarlavhalarni yanada ifodali va ta’sirchan qiladi [9]. Masalan, "Le climat social s’échauffe" (Ijtimoiy muhit qiziyapti) sarlavhasida "qiziyapti" metaforasi ijtimoiy vaziyatning keskinlashuvini ifodalaydi.

***Sarlavhalarning pragmatik funksiyasi:*** Sarlavhalar nafaqat informativ, balki pragmatik funksiyani ham bajaradi. Ular o‘quvchilarning e’tiborini jalb qilish, qiziqishini uyg‘otish va muayyan reaksiyani chaqirish uchun mo‘ljallangan [10]. Shu sababli, sarlavhalarda ko‘pincha savol gaplari, undov gaplari va buyruq gaplari qo‘llaniladi. Misol uchun, "Faut-il craindre une nouvelle vague de COVID-19?" (Yangi COVID-19 to‘lqinidan qo‘rqishimiz kerakmi?) sarlavhasi o‘quvchida savol uyg‘otadi va maqolani o‘qishga undaydi.

***Sarlavhalarning madaniy-ijtimoiy konteksti:*** Fransuz gazeta sarlavhalari fransuz jamiyati va madaniyatining o‘ziga xos xususiyatlarini aks ettiradi. Ular fransuzlarning qadriyatlarini, stereotiplari va ijtimoiy me‘yorlarini ifodalashi mumkin [11]. Masalan, "Grève des transports: le ras-le-bol des usagers" (Transport ishchilari ish tashlashi: yo‘lovchilarning jahli - joniga tegishi) sarlavhasi fransuz jamiyatidagi ish tashlash madaniyati va ijtimoiy norozilikni ko‘rsatadi.

***Sarlavhalarning tarixiy taraqqiyoti:*** Fransuz gazeta sarlavhalari vaqt o‘tishi bilan rivojlanib, o‘zgarib borgan. Texnologik va ijtimoiy o‘zgarishlar sarlavha uslubiga ta’sir ko‘rsatgan [12]. Masalan, internet va ijtimoiy tarmoqlar paydo bo‘lishi bilan sarlavhalarda "clickbait" (klikbeyt) uslubi keng tarqaldi. Qisqa, sensatsion va intrigali sarlavhalar o‘quvchilarni jalb qilish uchun ishlatila boshlandi.

***Sarlavhalarning jurnalistik etikasi:*** Fransuz gazeta sarlavhalari jurnalistik etika qoidalariga ham amal qilishi kerak. Ular aniq, xolis va adolatli bo‘lishi, shuningdek, yolg‘on va haqiqatga zid ma‘lumotlardan holi bo‘lishi lozim [13]. Sensatsiyali va manipulyativ sarlavhalar jurnalistik etikaga zid hisoblanadi. Sarlavhalar voqealarni to‘g‘ri va muvozanatli aks ettirishi muhim ahamiyatga ega.

Yuqoridagi jihatlarni hisobga olgan holda, fransuz gazeta sarlavhalarining tahlilini yanada kengaytirish va chuqurlashtirish mumkin. Sarlavhalarning lingvistik xususiyatlari, stilistik vositalari, pragmatik funksiyalari, madaniy-ijtimoiy konteksti va tarixiy taraqqiyoti kabi omillar ularning kommunikativ samaradorligini belgilaydi. Shu bilan birga, sarlavhalar jurnalistik etika qoidalariga ham mos kelishi zarur. Fransuz tilida sarlavha yozishda ushbu jihatlarning barchasini hisobga olish muhim ahamiyat kasb etadi.



**Xulosa qilib aytganda,** fransuz gazeta sarlavhalarining leksik tarkibini o‘rganish ularning lingvistik xususiyatlari va madaniy-ijtimoiy konteksti haqida muhim ma’lumot beradi. Sarlavhalarda ishlatiladigan otlar, sifatlar, fe’llar va sonlar fransuz tilidagi publitsistik uslubning o‘ziga xos xususiyatlarini aks ettiradi. Bundan tashqari, qisqartmalar, abbreviaturalar va xorijiy so‘zlarning qo‘llanilishi fransuz gazetalarning til va jamiyat o‘rtasidagi o‘zaro aloqalarni ko‘rsatadi. Tadqiqot natijalari nafaqat tilshunoslar, balki jurnalistlar va media mutaxassislari uchun ham qiziqarli bo‘lishi mumkin. Fransuz tilida sarlavha yozishda leksik birliklardan to‘g‘ri va samarali foydalanish muhim ahamiyatga ega.

### REFERENCES

1. Grevisse, M. (2016). Le bon usage. De Boeck Supérieur. [Grevis, M. (2016). To‘g‘ri foydalanish. De Buk Syuperyer.]
2. Guillemard, C. (2010). Les mots des journalistes: étude linguistique. L’Harmattan. [Giyamar, S. (2010). Jurnalistlarning so‘zlari: lingvistik tadqiqot. L’Armatan.]
3. Hoek, L. H. (1981). La marque du titre: Dispositifs sémiotiques d’une pratique textuelle (Vol. 60). Walter de Gruyter. [Huk, L. H. (1981). Sarlavha belgisi: Matniy amaliyotning semiotik vositalari (60-son). Valter de Gruyter.]
4. Lugan, A. (1993). La presse écrite en France au XXe siècle. Ellipses. [Lyugan, A. (1993). XX asrda Fransiyada bosma matbuot. Ellipslar.]
5. Rebeyrol, A. (2019). Analyse linguistique des titres de presse (Doctoral dissertation). [Rebeyrol, A. (2019). Matbuot sarlavhalarining lingvistik tahlili (Doktorlik dissertatsiyasi).]
6. Sheveleva, M. S. (2017). Peculiarities of headlines in British and American press. Филологические науки. Вопросы теории и практики, (7-3 (73)), 164-166. [Sheveleva, M. S. (2017). Britaniya va Amerika matbuotida sarlavhalarning o‘ziga xos xususiyatlari. Filologik fanlar. Nazariya va amaliyot masalalari, (7-3 (73)), 164-166.]
7. Van Dijk, T. A. (2013). News as discourse. Routledge. [Van Dijk, T. A. (2013). Yangiliklar diskurs sifatida. Routledge.]
8. Charaudeau, P. (2005). Les médias et l’information. L’impossible transparence du discours. De Boeck Supérieur. [Sharo, P. (2005). Media va axborot. Diskursning mumkin bo‘lmagan shaffofligi. De Buk Syuperyer.]
9. Dor, R. (2003). Contribution à l’étude des figures de style dans la presse écrite. Communication et langages, 138(1), 52-67. [Dor, R. (2003). Bosma matbuotdagi uslubiy figuralarni o‘rganishga hissa. Kommunikatsiya va tillar, 138(1), 52-67.]
10. Furet, C. (1995). Le titre: pour donner envie de lire. Les Éditions du CFPJ. [Fure, S. (1995). Sarlavha: o‘qishga ishtiyoq uyg‘otish uchun. CFPJ nashriyoti.]
11. Grosse, E. U. (2001). Evolution et typologie des genres journalistiques. Essai d’une vue d’ensemble. Semen. Revue de sémio-linguistique des textes et discours, (13). [Gross, E. U. (2001). Jurnalistik janrlarning evolyutsiyasi va tipologiyasi. Umumiy nuqtai nazarni sinab ko‘rish. Semen. Matnlar va nutqlarning semio-lingvistik jurnali, (13).]
12. Martin-Lagardette, J. L. (2009). Le guide de l’écriture journalistique: concevoir, rédiger, présenter l’information. La Découverte. [Marten-Lagardet, J. L. (2009). Jurnalistik yozuv bo‘yicha qo‘llanma: axborotni loyihalash, yozish, taqdim etish. La Dekuvert.]
13. Mouriquand, J. (2015). L’écriture journalistique. Presses universitaires de France. [Murikan, J. (2015). Jurnalistik yozuv. Fransiya universitetlari nashriyoti.]

14. Насимова, Фотима. "О ‘zbek mumtoz adabiy asarlarida uchraydigan taom nomlarining leksik-semantik xususiyatlari." *Зарубежная лингвистика и лингводидактика* 1.5 (2023): 25-32.
15. Boltayevna, Ikromova Lola. "USE OF PROVERBS IN THE EDUCATIONAL PROCESS." *American Journal of Language, Literacy and Learning in STEM Education* (2993-2769) 2.1 (2024): 462-466.
16. Ilkhomovna, Rustamova Feruzabonu. "ORIGIN OF ABBREVIATION OF CELESTIAL BODIES IN FRENCH AND UZBEK LANGUAGES." *JOURNAL OF EDUCATION, ETHICS AND VALUE* 2, no. 12 (2023): 73-77.
17. Davronovna, K. S. . (2023). Linguistic Analysis of Phrases Associated With Negative Human Feelings in the Short Story "Mateo Falcone". *Miasto Przyszłości*, 33, 239–243.
18. Navbahor, K. (2022). INTERPRETATION OF TERMINOLOGY IN LINGUISTICS. *ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz)*, 21(21).

